

11 STEG FÖR ATT LYCKAS MED BADRUMMET

Här ger vi dig 36 fullmatade sidor
med bra tips och viktig information
inför din badrumsrenovering.

STUDIONORD

1

Bestämma start och tidsåtgång för renoveringen.

Visst kan man börja i olika ändar, men erfarenheten visar att det är smart att tidigt planera när renoveringen ska ske. När den ska sätta igång och när allt ska vara klart. Speciellt om man ska bo i bostaden under tiden. Då är det en hel del praktiskt som behöver lösas. Exempelvis kan det finnas en fördel i att renovera under en period då man ändå är bortrest. Men om något oväntat uppstår så är det klokt att vara tillgänglig och kanske även kunna vara på plats för att ta snabba beslut.

Man är beroende av att det finns hanterverkare tillgängliga under den tid man önskar att renovera. Det är en av anledningarna till att man behöver ha god framförhållning, gärna flera månader. Själva renoveringen tar normalt 3-5 veckor att genomföra. En del av inredningen i badrummet kan också vara beställningsvaror som kan ha en eller flera månaders leveranstid.

STUDIONORD

Vad ska finnas i badrummet?

Börja med att skriva ner vad du skulle vilja ha i ditt badrum. Tänk på vem som ska använda badrummet. Vad är viktigt och vilka funktioner/behov ska fyllas? Nedan har vi tagit fram en lista på de viktigaste sakerna som man behöver överväga om man ska ha och lite tips för dem.

1. Ytskikt

Att ha någon sorts ytskikt i badrummet är självklart, men det finns flera olika material som man kan ha på golv- och väggytorna. Ytskiktet sätter tonen i badrummet och du ska trivas med det under en lång tid. Kakel och klinker är det absolut vanligaste. Men man kan även ha betong (microcementerad betong), målade ytor och våtrumsmatta. Det finns alltså en uppsjö av olika alternativ här. Allt beror på vilken smak och budget man har. Målade ytor och våtrumsmatta blir förstås betydligt billigare men håller inte lika länge som kakel, klinker och betong. Vill man ha kakel och klinker i badrummet så får man räkna med mer jobb och en dyrare renovering. Dels tar arbetet längre tid och behöver mer underarbete, men kakel och klinker är ofta även dyrare än en våtrumsmatta. Prata gärna med hantverkaren som ni sedan väljer, de kan ge bra råd och tips kring materialval och tillvägagångssätt. Fungerar det som du tänkt välja bra för just dina förutsättningar?

Kakel och klinker är det vanligaste ytskiktet.

Målad betong, som på väggen här är ett alternativt ytskikt.

2. Toalettstol

En toalettstol är också något självklart, men ska den vara en golvstående variant eller en vägghängd? En golvstående variant är enkel att installera och generellt en billig lösning. Fördelen är att den kräver mindre av väggen rent konstruktionsmässigt och fungerar på så sätt i de flesta badrum. Nackdelen är att det är lite svårare att komma åt att städa runt om. För en vägghängd toalett sitter vattencisternen vanligen gömd i väggen. Det blir en snygg installation och lättstädat runt toaletten. En estetisk detalj är att man kan välja en designad spolknapp som lyfter intrycket. Nackdelen är att den vägghängda toaletten är dyrare att köpa och installera.

3. Badrumsmöbel

Man hittar benämningar som kommod, kommodpaket, badrumsskåp, under-skåp och tvättställsskåp. Vad man än kallar det så är en badrumsmöbel också ganska given i badrummet. Är det ett väldigt litet badrum så kanske det bara är aktuellt med ett tvättställ. Men annars finns det två varianter att utgå ifrån. Antingen väljer man ett kommodpaket, dvs en möbel med integrerat handfat, eller så väljer man en bänkskiva med toppmonterat handfat. Utbudet på badrumsmöbler är väldigt stort och möjligheterna är enorma. Här är några saker att tänka på:

STORLEK

De vanligaste bredderna för badrumskommoder är 60 cm, 80 cm, 100 cm och 120 cm, men det finns kommoder i olika storlekar för att passa i stort sett alla badrum. För små badrum finns det 30-40 cm breda kommoder och för riktigt stora badrum kan de vara upp till 2 meter breda. De flesta serier med badrumsmöbler finns oftast i minst två eller flera storlekar. Hittar du en kommod som du gillar, men som inte passar badrummets mått så kan det finns möjligheter att den finns i andra storlekar. Förutom standard-sortimenten så går det att måttbeställa och beställa platsbyggda badrumsmöbler från vissa leverantörer.

OLIKA TYPER AV TVÄTTSTÄLL

Ett tvättställ kan tillverkas i olika material såsom porslin, glas eller komposit material. Det kan också vara underlimmat, dvs monterat under en bänkskiva och nedfällt i lådan eller skåpet under. Tvättstället kan också ligga ovanpå kommod och bänkskiva, då vanligast i formen av en porslinsskål -

STUDIONORD

det kallas då för ovanpåliggande tvättställ. Man kan välja att ha ett toppmonterat tvättställ ovanpå ett tvättställsskåp eller bänkskiva.

VAD SKA MAN TÄNKA PÅ?

Det finns ett par viktiga saker att ta med sig i valet av kommod:

- **Hur bred ska den vara?**

Samtidigt som man vill utnyttja ytan så mycket det går så är det skönt med lite luft. För att få harmoni i badrummet så ska inredningen inte kännas inklämd.

- **Hur djup kan den vara?**

Två standardmått är 35 respektive 45 cm. 35 cm är främst för mindre badrum.

- **Övrig förvaring?**

Kommer det att finnas någon annan förvaring? Om inte så är det bra att få in så mycket som möjligt i kommodens lådor.

- **Tillval och funktioner?**

I en del kommoder finns eluttag som standard men ofta väljs det till. Det är en smart funktion som är nästan oundgänglig om man inte har vägguttag i närheten. Kommodpaket finns ofta med eller utan belysning (i punkt 10 Belysning/spotlights går vi igenom detta mer).

StudioNords kommodpaket "Matilda" med integrerat handfat.

Här ett toppmonterat tvättställ ovanpå en bänkskiva.

STUDIONORD

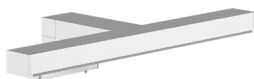
4. Spegel

Ett badrum är inte komplett utan en spegel. Valet görs oftast i samband med att tvättställ/kommod väljs. Förutom att skapa förutsättningar för att fungera bra som spegel så kan den även ge extra rymd och ljus till ditt badrum. Ett litet badrum kan upplevas större med rätt spegel. På sistone har spegeln blivit något av en trendig detalj i många hem. Så också i badrummet. Även om spegelskåpet fortfarande är väldigt vanligt så väljer många istället en vanlig planspegel, gärna med inbyggd LED-belysning.

Spegelskåpet har ett antal fördelar. Förutom att agera spegel så är det bra för förvaring. En annan fördel med spegelskåpet är att du kan fälla ut spegeln och på så sätt kan du spegla dig i nacken. Det fungerar inte med en planspegel. Spegelskåpet kan också gömma en elkontakt och bli en smart laddstation för dina eldrivna badrumsapparater. Här kan också fula och skrymmande sladdar och kontakter gömmas undan.

Men planspeglar är väldigt snyggt och en stark trend just nu. Utbudet är stort och det går att kombinera med olika tvättställ och kommoder om man vill skapa en egen unik kombination. Många planspeglar finns med inbyggt LED-ljus. Om man enbart har en takbelysning så kommer ljuset alltid bakifrån och skapar därmed skuggor i ansiktet. Därför är det smart med en integrerad belysning alternativt en separat lampa ovanför spegeln. Det finns även planspeglar med inbyggda förstoringsspeglar. Något man förstår kan komplettera med separat.

Lampa, spegelskåp och planspegel från StudioNords sortiment.

Det är bra att köpa till en separat lampa ovanför spegeln om man inte har integrerad belysning.

Ett spegelskåp ger bra förvaring, möjlighet att spegla sig i nacken samt kan också gömma en elkontakt.

En planspegel med inbyggd led-belysning blir en trendig detalj i badrummet.

STUDIONORD

5. Blandare/vattenkranar

Till ett badrum kan det behövas flera kranar, eller blandare som det heter på fackspråk.

- Förmodligen har du ett tvättställ som behöver en eller kanske två tvättställsblandare. Om man valt ett toppmonterat handfat med hög kant så finns det blandare som är högre än normalt. Man kan också välja en väggmonterad blandare eller väggblandare för inbyggnad.

- Till duschen behövs någon slags blandare. De vanligaste är takduschset (duschblandare, takdusch och handdusch), duschset (endast duschblandare och handdusch) eller takduschset för inbyggnad. Det går även att välja en s.k. regndusch, där vattnet kommer direkt från taket genom en jättestor sil. Man då är vi inne på avancerade och väldigt dyra lösningar.

- Och om det även ska finnas ett badkar så behövs antingen en väggblandare (om blandaren ska sitta på väggen), en sargblandare om blandaren ska sitta på badkaret eller en golvblandare om den ska stå på golvet. Om du ska ha en golvblandare, tänk på att ta det med din hantverkare på ett tidigt stadie.

Takduschset med duschblandare, takdusch och handdusch.

En högre blandare, som t ex "Loui" från StudioNord, passar bra om man har ett toppmonterat handfat med hög kant.

Sargblandare för badkar med engreppsfattning, handdusch och omkastare.

Man behöver även fundera över vilken yta samt vilken stil man vill ha på sin blandare. Här tvättställsblandaren "Hugo" i mattsvart yta från StudioNord.

Golvblandare för badkar med engreppsfattning och handdusch.

STUDIONORD

6. Duschhörna/duschvägg

Hos många finns det en önskan om att ha både dusch och badkar i badrummet. För det stora flertalet så slutar det med endast en dusch pga platsbrist. Tidigare var det vanligt med duschkabiner men idag väljer de allra flesta en duschlösning i glas. Det finns en uppsjö med olika duschlösningar att välja på och det går även att beställa måttanpassade duschväggar. Så problemet är inte att hitta en duschlösning, utan snarare vad som passar just dig.

Här är några saker att tänka på. Fundera först på duschens placering. Ska den vara i ett hörn, mitt på väggen eller kanske i en nisch mellan två väggar? Det finns fyra olika grundtyper:

HÖRNDUSCH

Med duschen placerad i ett hörn frigörs yta och gör badrummet öppet och luftigt. Den vanligaste modellen av hörndusch är två runda eller raka duschdörrar som går att öppna utåt. Och även att fälla in. En annan smart hörnduschmodell är den med vikbara dörrar som passar speciellt bra i små badrum. Storleksmässigt är en duschhörna på 90x90 cm vanligast, men många duschhörnor finns i storlekar från 70x70 cm till 100x100 cm och även i asymmetriska mått.

Duschhörnan "Olivia" från StudioNord består av en duschvägg med två runda dörrar som går att öppna utåt och även fälla in.

Duschvägg med raka dörrar.

STUDIONORD

FAST DUSCHVÄGG/SKÄRMVÄGG

Ett alternativ till en hörndusch är en fast skärmvägg i glas. Fördelen med denna är att den ger ett luftigt och stilrent intryck. Nackdelen är att det finns en risk för att det skvätter ut vatten från duschytan ut i resten av badrummet.

DUSCHDÖRR I NISCH

Att passa in duschen mellan två väggar ger en exklusiv och platsbyggd känsla. Det finns ett antal standardmått men det går också beställa i varianter med t ex snedkapade och specialanpassade mått.

DUSCHVÄGG MITT PÅ EN VÄGG

I vissa badrum gör sig duschen bäst mitt på vägg. Då kan man välja en s.k. U-dusch.

När du bestämt vad som passar ditt badrum bäst är det dags att välja vilken typ av glas du föredrar. Klarglas är helt klart vanligast, men många duschar finns i frostat glas, halvfrostat glas och gråtonat glas.

Det sista steget är att välja vilken yta/finish du vill ha på profiler, gångjärn och handtag/knoppar. Den vanligaste ytfinishen är blank aluminium eller krom men andra vanliga ytor är mattsvart, matt aluminium/borstad aluminium, vit metall och mässing.

7. Badkar

Finns det något skönare än att sjunka ner i ett bad, sänka belysningen och låta värmen göra jobbet? Har du också hört att det finns många hälso-

STUDIONORD

fördelar med bad? Visste du att regelbundna varma bad kan förebygga de stora folksjukdomarna som hjärt-kärlsjukdom och diabetes. Samtidigt ger det också goda effekter mot depression, sömnsvårigheter och förhöjt blodtryck. Verkligen goda skäl till att satsa på ett badkar! Läs mer om detta på nordhem.se/thebaththeory eller scanna QR-koden om du är nyfiken.

Detta kanske har fått dig mer positivt inställt till ett badkar. Eller så har du redan insett att ett badkar inte får plats och att behovet inte finns. Då är det bara att gå vidare till nästa punkt. Här presenteras hur som helst dels några olika typer av badkar, men också lite information om de vanligaste materialen som finns att välja på. Det ska förhoppningsvis göra det enklare för dig att göra rätt val.

Det första du bör tänka på när du väljer badkar till ditt badrum är vilken funktion badkaret ska fylla. Har du ett mindre badrum är det kanske inte fel om badkaret kan fungera både för dusch och bad. I ett stort badrum kan ett fristående badkar vara både fantastiskt bekvämt och ett vackert blickfång i badrummet. Är du ute efter spakänsla är kanske ett massagebadkar det du söker.

För att du ska få en bättre bild av vilket badkar som passar bäst i just ditt badrum kommer här en presentation av de tre huvudtyperna av badkar som vanligen delar in dem i:

1. HÖRNPLACERADE BADKAR

Ett hörnplacerat badkar är som namnet antyder skapat för att vara i ett hörn. Ofta har dessa badkar bredare sargkanter som blir praktiska avställningsytor. Ett vanligt material är akryl, eller sanitetsakryl som det också benämns. Hörnplacerade badkar kan gå att få med massagefunktion. Det finns också varianter som är gjorda för att två personer ska kunna bada sida vid sida, s.k. duobadkar.

Den vanligaste formen på de hörnplacerade badkaren är rektangulärt. Man kompletterar dem i allmänhet med paneler. Det finns olika varianter beroende på vilket behov man har, exempelvis front-, gavel- eller L-panel. Vissa modeller har även halv- eller helfront. Ett badkar med halvfront är praktiskt

STUDIONORD

Hörnplacerat badkar med panel.

Hörnplacerat duobadkar med massagesystem som även kaklats in.

om du lätt vill kunna städa under badkaret utan att ta bort fronten.

Om man har väldigt liten yta men ändå vill ha in ett badkar så är ett sittbadkar en bra kompromiss. Längden är ofta mindre än 120 cm, men i gengäld brukar höjden och baddjupet vara väl tilltaget. Sittbadkaren finns både som hörnplacerade och fristående modeller.

Väldigt många hörnplacerade badkar går att bygga/kakla in. Det underlättar om formerna är raka, men det går ofta att lösa om badkaret skulle se annorlunda ut. I detta fall beställer man bara själva badkaret, paneler behövs av förklarliga skäl inte. Det finns både för- och nackdelar med ett inbyggt badkar. Fördelarna är att det kan göras väldigt snyggt och personligt, det blir en lyxig känsla över badkaret. Man slipper också skarvar för paneler. Det finns några nackdelar som man bör vara medveten om. Dels blir det betydligt dyrare när man räknar in materialet och arbetstiden för hantverkaren. Det är också betydligt krångligare om något skulle hända med badkaret eller anslutningar så att det måste bytas ut. Här är det viktigt att tänka på att man faktiskt ska kunna lyfta upp badkaret. Det är viktigt att tänka på att det finns ventilation och en inspektionslucka för att komma åt golvbrunnen om det skulle bli stopp.

2. FRISTÅENDE BADKAR

Om det finns plats är ett fristående badkar något av de snyggaste du kan utrusta ditt badrum med. Det ger en lyxig känsla och kan bli ett fantastiskt designelement. Ett fristående badkar gör sig bäst i ett medelstort eller stort badrum där det kan stå luftigt. Men det finns även många mindre modeller som passar bra i nischer. Fristående badkar är ofta gjutna i ett stycke och kan vara både kantiga och runda. Det finns även fristående badkar med lejon tassor, så kallade tassbadkar.

STUDIONORD

Fristående badkaret "Oden" från StudioNord tillverkas i gjutmarmor.

"Cleo" är ett annat fristående badkar från StudioNord, här i mattvit yta.

Fristående badkar finns i många olika storlekar och i många olika material. De vanligaste materialen är akryl och gjutmarmor, det kan du läsa mer om längre fram.

3. DUSCHBADKAR

Kanske finns det inte plats för både ett badkar och en dusch? Men det finns en bra lösning på det. Ett duschbadkar är utformat för att vara bekvämt både att duscha och bada i. En generös duschyta i ena änden och en skön rygglutning i andra änden gör badkaret väldigt praktiskt. Dessa badkar har även anpassade glasväggar för duschytan så att vattnet inte stänker ut i badrummet under duschen. Duschbadkaret är perfekt för det lilla eller mellanstora badrummet där du vill kunna duscha och bada. Akryl är helt klart det vanligaste materialet när det kommer till duschbadkar. Det går också att köpa till en glasvägg till de flesta hörnplacerade badkar. Det blir en kompromiss för duschytan men funkar ganska bra.

Massagebadkaren skulle kunna räknas som en fjärde badkarstyp, men i allmänhet

Duschbadkar med generös duschyta skyddande glasvägg.

STUDIONORD

är det ett hörnplacerat badkar som försetts med ett massagesystem. Det finns även fristående varianter. Förr i tiden kallades massagebadkaren för "bubbelbadkar". Det var betydligt sämre badkar, eller rättare sagt system, som snarare bubblade och väsnades mer än de faktiskt masserade. Många har kanske dåliga erfarenheter av sådana badkar. Det var inte ovanligt att smuts samlades kvar i slangarna och sprutades ut när systemet sattes igång. Även om det fortfarande finns varierande kvalitetsnivåer så är dagens massagebadkar ett lyxigt tillval. För vem vill inte kunna njuta i ett badkar med extra allt i form av ljusterapi, rygg-, fot-, botten- eller helkroppsmassage samt underhållsvärmare för riktigt långa bad? Men det är en ganska stor investering så undersök noga vad du faktiskt köper.

Följande punkter är bra att kolla upp:

- Kvalitet på komponenter/hållbarhet
- PVC-fria slangar
- Ljudnivå
- Användarvänlighet för styrning och program
- 100% dränering av (slang)systemet
- Säkerhetsfunktioner
- Driftsäkerhet
- Garantier och service

HÄR ÄR EN SAMMANSTÄLLNING PÅ NÅGRA VANLIGA BADKARSMATERIAL:

Emaljerad stålplåt / emaljbadkar

Förr i tiden gjordes nästan alla badkar i emaljerad stålplåt. Emaljbadkar är alltså tillverkade i metall och är generellt väldigt tåliga mot exempelvis repor

STUDIONORD

och lätt att hålla rent. Vid normal användning kan emaljbadkaret stå i badrummet år efter år. De är också generellt ganska billiga. Nackdelen är att det är att emaljen är en kall och hal yta och att badkaren inte går att få i så spännande former.

Sanitetsakryl / akrylbadkar

Sanitetsakryl är ett plastbaserat material som tillåter att badkar tillverkas i alla möjliga former och med paneler som går att ta av och på. Det är också relativt billigt, även om det också finns väldigt dyra modeller, vilket har gjort att många i dag väljer detta material. Ett akrylbadkar håller dessutom generellt värmen på vattnet bättre än exempelvis ett emaljbadkar då det har goda termiska egenskaper. Akryl har en porfri yta som är lätt att hålla ren. Känslan är mjuk och ytskiktet är något strävt, vilket minskar halkrisken. Akrylen förstärks med glasfiber så att badkaren blir stabila och hållbara. Om olyckan skulle vara framme så går det att reparera akrylen och polera upp den. De allra billigaste akrylbadkaren kan ha väldigt tunn akrylyta. Det kan man ibland se med blotta ögat då glasfibern lyser igenom akrylen och ser ut som ett spindelnät. Normalt är akrylen 4-5 mm tjock. Det finns även olika akrylkvaliteter. Lucite® är ett känt akrylmaterial som är av bra kvalitet.

Gjutmarmor / mineralkomposit

Ett annat material som vuxit i popularitet på senare år är gjutmarmor eller mineralkomposit som det också benämns. Gjutmarmor består av kristalliserade bergsmineraler och harts. Det är ett naturmaterial som håller värmen riktigt bra. Det är dessutom ovanligt slitstarkt och formbart. Badkar gjorda i detta material har ofta spännande former med väldigt tunna kanter. Tunna sarger innebär också att man får ett rymligt badkar med en stor volym. Fördelen, eller nackdelen beroende på hur man ser det, är att gjutmarmorbadkar blir väldigt stabila men samtidigt tunga. Ofta väger de runt 100kg eller mer. Ett tips är att kolla att golvet konstruktion håller för badkaret. Ett badkar fyllt med vatten kan väga 400-500kg.

När du funderat över vilken typ av badkar som passar dig är det bra att fundera på de exakta måtten (se mer under punkt 4 – Skissa upp ditt badrum). Badkaret ska helst inte kännas trångt eller inklämt.

8. Förvaring

Under badrumsmöbler har vi pratat lite om förvaring. Det är svårt att få för mycket förvaring i badrummet och ett vanligt önskemål när man gör om är att förvaringen ska utökas. Förvaring i badrummet går att få till på många sätt.

En bra början är att välja ett kommodpaket bestående av tvättställ och ett under-/förvaringsskåp. Utöver det kan man komplettera med ett spegelskåp istället för en planspegel. Vill man ha ytterligare förvaring så kan ett vägg- och/eller högskåp vara en smart lösning. Högskåpet kan antingen stå på ben på golvet eller monteras direkt på väggen. Det senare blir snyggt och gör det dessutom lätt att hålla rent under. Väggskåp för badrum finns i många olika mått men vanliga breddmått är 30 cm, 40 cm och 50 cm. Djupet varierar vanligtvis mellan 10-20 cm.

När det känns för trångt för ett skåp kan öppna hyllor vara ett alternativ. På hyllorna i badrummet kan du få plats med lite inredningsdetaljer, ex korgar, växter och annat som ger lite liv i badrummet och gör det mer personligt.

Ett sista tips för förvaring är att bygga in en öppen hylla i väggen. Kanske även med inbyggda minispotlights? Det kan bli väldigt effektivt och skapar samtidigt extra förvaringsplats. Det är något som kan göras inne i duschen eller ovanför badkaret för att förvara diverse bad- och duschprodukter.

En kommod med spegelskåp och högskåp ger maximal förvaring. På bild serien "Bella" från StudioNord.

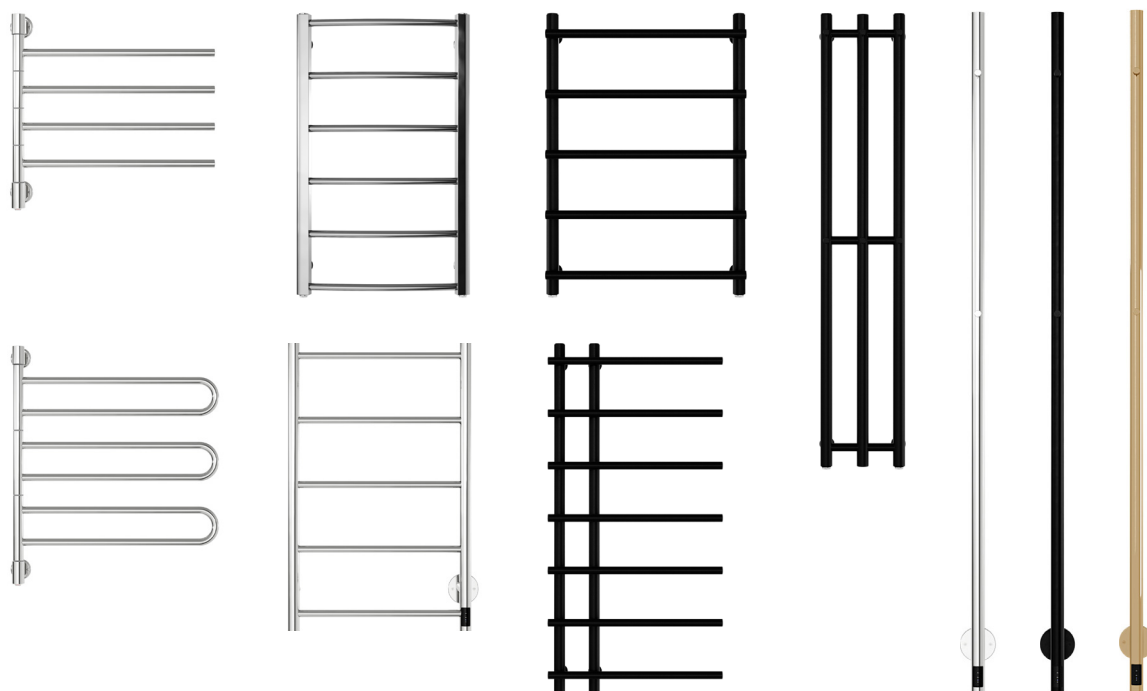
En inbyggd hylla med minispotlights ger både förvaring och mys.

STUDIONORD

9. Handdukstork

Att välja handdukstork är inte det första man tänker på men det kan vara smart att ganska tidigt fundera på vilken typ man vill ha. Det finns tre olika varianter. Antingen är det ren eldrift, eller så är det vattenburen värme (kopplat till det centrala värmesystemet) eller en kombination av dem båda; s.k. kombidrift. För att få en snygg installation utan en massa synliga kablar och rör är det smart att i tid fundera på var elen eller rören ska komma ut ur väggen så att man kan få en dold anslutning. Det är väldigt tråkigt när man köper en fin och kanske dyr handduktork att intrycket ska dras ner av fula anslutningar.

Vi har skrivit en artikel som vi kallar "De 5 största misstagen vid köp av handdukstork". Den hittar du på vår webb.

Handdukstorkar finns i många olika utseenden och utföranden. Vilken är din favorit? Dessa från StudioNord.

10. Belysning/spotlights

Badrummet är en miljö som vi befinner oss i väldigt mycket. Dessutom under de flesta av dygnets timmar. Därför är bra belysning a och o i badrummet. Ditt badrum kanske har stora fönster eller annat ljusinsläpp som dagtid för rummet med mycket ljus. Men det är viktigt att det finns ordentlig med belysning, gärna som kan anpassas, även under de mörkare timmarna.

STUDIONORD

De flesta som renoverar sitt badrum väljer att placera någon typ av belysning i taket. Som takbelysning i badrummet är de vanligaste alternativen spotlights eller taklampa. Nu för tiden är det i princip bara LED-lampor som används. LED-spotlights kan kopplas till en dimmer så att du kan reglera ljusstyrkan efter behov. En generell regel är att det bör vara en spotlight per kvadratmeter i taket. Som alternativ till spotlights kan man förstås ha någon form av taklampa och/eller vägglampor. Det är lämpligt med åtminstone två ljuskällor. Förutom takbelysning är belysning från, eller i direkt anslutning till, spegel eller spegelskåp ett bra tips. Det finns många lösningar där ljusstyrkan går att reglera så att det blir rätt ljus beroende på situation.

11. Golvbrunn

De allra flesta vet vad en golvbrunn är och vad det används för. Man kan enkelt säga att golvbrunnen är ett avlopp som ser till att leda bort vatten. För inte så länge sedan var utbudet av golvbrunnar ytterst begränsat. De sågs mest som en nödvändighet, och funktionen gick definitivt före form. Men idag har golvbrunnen blivit en detalj som allt fler lägger uppmärksamhet och pengar på. Den ska fungera bra, men den får gärna se bra ut och matcha övriga ytor i badrummet.

Reglerna för hur ett badrum ska byggas upp, inklusive kraven på hur golvbrunnar monteras, har förändrats mycket över tid. Gamla golvbrunnar behöver inte hålla samma säkerhetsstandard som vid nyinstallation.

Kostnaden för att byta en golvbrunn är inte så stor i förhållande till vad hela badrumsrenoveringen kostar, så det är värt att ta med ett byte av brunnen. Det är ett billigt sätt att säkra upp badrummet och huset mot vatten- och fuktskador. Det finns alltså en mängd regler att följa och det gäller inte minst placering och montering av väggbrunnar. Brunnarna går genom badrummets tätskikt och leder avloppsvatten ut från badrummet. Det gör dem till en stor riskfaktor för läckage.

Det finns olika modeller och man kan välja mellan en golvbrunn med vattenlås, eller utan. Fördelen med vattenlås är att man minskar eventuella lukter som annars kan strömma upp fritt från avloppet. Det finns som sagt olika varianter som fyller både design och funktion. Här är några olika exempel: (Ex. Hörnavlopp, golvbrunnssil, linjeavlopp.)

STUDIONORD

1. Den billigaste och enklaste lösningen är ett runt plastgaller, men det är få som väljer idag.
2. En rund eller fyrkantig rostfri brunn med ett snyggt gallermönster ger ett sobert och stramt intryck, det är en nivå upp från plastgallret.
3. Ett annat alternativ är avlånga golvrännor och golvbrunnssilar som går utmed väggen, eller för den delen fritt i golvet om man vill. De kallas för linjeavlopp.
4. Ytterligare en typ av brunn är den trekantiga modellen som är avpassade för ett hörn. Ett s.k. hörnavlopp.
5. En sista variant är golvbrunnen som delvis täcks med det klinker som används för det övriga golvet. Det gör golvbrunnen nästan osynlig.

Avslutningsvis som en påminnelse av det ovan sagda, det är väldigt viktigt att arbetet utförs rätt. På branschorganisationerna BKR (Byggkeramikrådet) och GVK:s (Golvbranschens våtrumskontroll) webbsidor går det att läsa om alla regler som gäller. Där anges vilka kombinationer av tätskikt och golvbrunnar som är att anse som godkända. Anlita alltid en fackman för arbetet, så gör du ditt för att säkra upp att installationen går rätt till. Materialbestämmelser, regler, rekommendationer och arbetsmetoder uppdateras ständigt. Kontrollera därför alltid aktuella regler med gällande branschorganisation eller fackman innan du påbörjar ditt projekt.

12. Golvvärme

Golvvärme, dvs värmeslingor installerade under golvets ytskikt, är något som de flesta satsar på vid en renovering om man ändå ska byta ytskiktet. Samtidigt kan man göra sig av med gamla radiatorer, speciellt om man dessutom har en handdukstork som kan förse badrummet med värme. Förutom att ge en varm och härlig känsla att gå på så bidrar det till en bättre badrumsmiljö. Golvvärmesystemet är samtidigt ett prisvärt och ofta utmärkt alternativ för att värma upp badrummet. Det är också praktiskt då golvet leder värme bra och elradiatorer i våtutrymmen inte är att föredra. Golvvärmesystem fungerar under de flesta typer av golv.

OLIKA TYPER AV GOLVVÄRME:

1. Vattenburen golvvärme

Den vattenburna golvvärmen fungerar som vägg radiatorer i ett vattenburet värmesystem. Varmt vatten strömmar genom rör som lagts ut under golvet, vilket gör golvet varmt. Har du redan ett vattenburet värmesystem i fastigheten är det enkelt att komplettera med värmeslingor i badrummet. Det man bör tänka på är att det vattenburna systemet bygger en del på höjden och kräver bra takhöjd i badrummet. För att systemet ska fungera behövs en cirkulationspump. Det beror på att temperaturen i golvslingorna måste vara bra mycket lägre än vad vattentemperaturen i radiatorer är. Cirkulationspumpen är ganska dyr i inköp.

2. Elektrisk golvvärme

Den som inte har vattenburen värme i huset eller hellre föredrar el, kan enkelt installera el-slingor i golvet om det ändå ska bytas ut. Värmeslingor består av elledningar med ett högt motstånd och det är motståndet som gör att kablarna blir varma. Elvärme har fördelen att det inte behövs någon större höjd i golvet för att fungera väl. En behörig elektriker behöver anlitas för installationen.

3. Luftburen golvvärme

Det finns en tredje typ av golvvärme som inte är lika vanlig, nämligen luftburen golvvärme. I nybyggda hus finns allt oftare värmeslingor med luftvärme. Då cirkulerar varm luft i slingor under golvet. Det är dock sällan detta installeras i befintliga hus som inte tidigare har luftburen värme. Den luftburna värmen är ofta det huvudsakliga värmesystemet i alla husets delar när man väljer detta alternativ.

Ett viktigt tips är att se till att isolera väl. För att värmen ska sträva uppåt ordentligt krävs att golvet under slingorna är mycket välisolerat. Annars läcker en hel del effekt ut nedåt.

Många funderar över energiförbrukningen för golvvärmen, men det är ingen större skillnad i den faktiska energiförbrukningen för att värma upp ett badrum med värmeslingor än med andra värmekällor. Däremot upplevs ett rum som värms från golvet varmare. Det gör att ett badrum inte behöver värmas lika mycket för att känslan ska vara varm och ombonad. Och det

gör att kostnaden för uppvärmning kan sänkas. Golvvärmen hjälper också till att fördela värmen över hela badrummet. Under sommaren är det också skönt att ha golvvärmen på, även när andra värmekällor stängts av. Det kan förstås leda till en lite högre elförbrukning.

Planera in för tvättmaskinen tidigt i processen

13. Tvättmaskin

I större hus finns det ofta en separat tvättstuga, men en del väljer ändå att ha en tvättmaskin i badrummet om det är tillräckligt stort. Och andra har inte lyxen med den separata tvättstugan utan behöver få plats med en tvättmaskin (och kanske även torktumlare) i badrummet. Det man först och främst behöver tänka på är att det behövs avlopp och el i anslutning till tvättmaskinen. Tvättmaskin och torktumlare är skrymmande, men det finns lite olika lösningar på hur man kan utnyttja ytan och även bygga in och dölja dem. Sen finns det såklart maskiner som är kombinerade tvättmaskin och torktumlare. Den enklaste lösningen är att placera tvättmaskin och torktumlare som ett torn ovanpå varandra och utnyttja höjden. För en mer diskret lösning så kan man placera tvättmaskinen under en bänkskiva och ha exempelvis ett tygdraperi för som döljer den. Eller så siktar man in sig på en lite mer avancerad lösning och bygger in den elegant.

Här är några saker att tänka på i så fall:

- Planera in för tvättmaskinen tidigt i processen, då kan alla nödvändiga rör- och avloppsdragningarna göras rätt och anpassat från start.

STUDIONORD

- Försök att välja en tvättmaskin som är anpassad för inbyggnad. Den har då rakare front och förberedd plats för dörrbeslag. Urvalet är lite begränsat och dessutom är de ofta något dyrare. Men det kan det vara värt då du sparar utrymme och underlättar mycket för inbyggnaden.
- Anlita en duktig snickare om du har begränsad yta, de är skickliga på att få till en bra lösning även för komplicerade placeringar. Det kommer du också att ha igen i slutändan.

Här är slutligen ett par tips angående tvättmaskiner i badrummet som är värda att tänka på:

Att sätta maskiner och elektriska apparater på samma ställe, på varandra, kan skada dem om det inte görs korrekt. Maskinerna producerar värme för att kunna fungera, och att ha dem för nära varandra utan ventilation kan skapa överhettning och i värsta fall bränder.

Om tvättmaskinen rör på sig eller hoppar så kan det vara ett tecken på att den inte står helt rakt. Sådana maskinrörelser kan orsaka skador på både golv och väggar men också på mekanismen i maskinen själv. Använd ett vattenpass för att kontrollera om maskinen står rakt på golvet. Om den inte gör det, justera benen på den eller hitta annan lösning.

14. Badrumsfläkt

Duschar och heta bad ger ånga och fukt på väggar och tak i badrummet. Det kan på sikt leda till fuktskador i hus och hem. Ett mer tydligt tecken är att spegeln täcks med imma.

STUDIONORD

En badrumsfläkt är en nödvändighet i de flesta badrum. Badrumsfläkten för snabbt bort fuktig luft från rummet, en luft som ersätts med torr och frisk luft. Det minskar risken för fuktskador i huset eller lägenheten rejält. Problemet med den immiga spegeln försvinner samtidigt.

Här är några bra punkter att tänka på angående badrumsfläkten:

Frånluftskanal

För att badrumsfläkten ska fungera behöver den kopplas till en frånluftskanal. Det går att placera en fuktstyrd badrumsfläkt i en kanal med självdrag eller utan självdrag, till exempel i ett fläkt rör ut genom ytterväggen. Effekten blir densamma – den fuktiga luften leds ut från badrummet. Det kan dock vara praktiskt att använda sig av de frånluftskanaler som eventuellt redan finns i eller i anslutning till badrummet (om man har tur att de ligger lämpligt till).

Automatisk styrning

Det finns badrumsfläktar som har helautomatisk styrning. Den vanligaste autostyrningen är en fuktstyrning av fläkten. Fuktstyrning är en behändig funktion som gör att du inte behöver fundera på om badrumsfläkten behöver vara påslagen eller inte. När fuktmängden kommer upp till en viss nivå så slås badrumsfläkten automatiskt på. Fläkten stängs också av automatiskt när badrummets luft är tillräckligt torr.

Effekt och ljudnivå

Med en stor luftgenomströmning i badrumsfläkten försvinner den fuktiga luften snabbt och effektivt från badrummet. Det är vanligt att en badrumsfläkts flöde är 90-100 m³ luft/timme, vilket är lagom för de flesta badrum.

Fläkten låter när den är igång, det går inte att komma ifrån. Men det finns fläktar med låg ljudnivå. Undersök det lite extra. En badrumsfläkt som låter mycket kan vara störande för både i och utanför badrummet. En fläkt med kullager tar bort det värsta oljudet. Den håller också längre än en fläkt utan. Om rotern sitter bak på fläkten blir också ljudet lägre i själva badrummet.

15. Accessoarier

Accessoarerna är grädden på moset i badrummet och kan höja känslan till nästa nivå. Valet av badrumsaccessoarier ska förstås fylla en funktion men kan även framhäva din badrumsstil. Det kan vara smart att ha en krok för handdukar för händerna till varje person i hushållet och kanske en extra för gäster. Antalet krokar för duschhanddukar beror på hur många som ska använda badrummet. En handdukstork är förstås en utmärkt plats att hänga handdukar på också.

Utöver krokar är följande tillbehör vanliga i badrummet:

- Hållare för toalettpapper
- Duschförvaring / duschhylla
- Handdukshängare / handduksstång
- Badlakanskrok
- Förstoringsspegel / sminkspegel
- Hyllor
- Pedal-/sophink för badrum
- Toalettborste
- Tvättkorg

Idag finns många serier av badrumsaccessoarier som är borrhä, dvs att krokar, duschkorgar, handduksstänger, mm kan limmas/tejpas upp. Du slipper då borra i kaklet och kan enkelt montera dina badrumsaccessoarier själv och byta när du vill.

Slutligen, tänk på att all inredning ska få plats utan att det blir för trångt. Detta kommer vi att komma in mer på under nästa punkt; planlösningen.

STUDIONORD

Hur ska badrummet se ut?

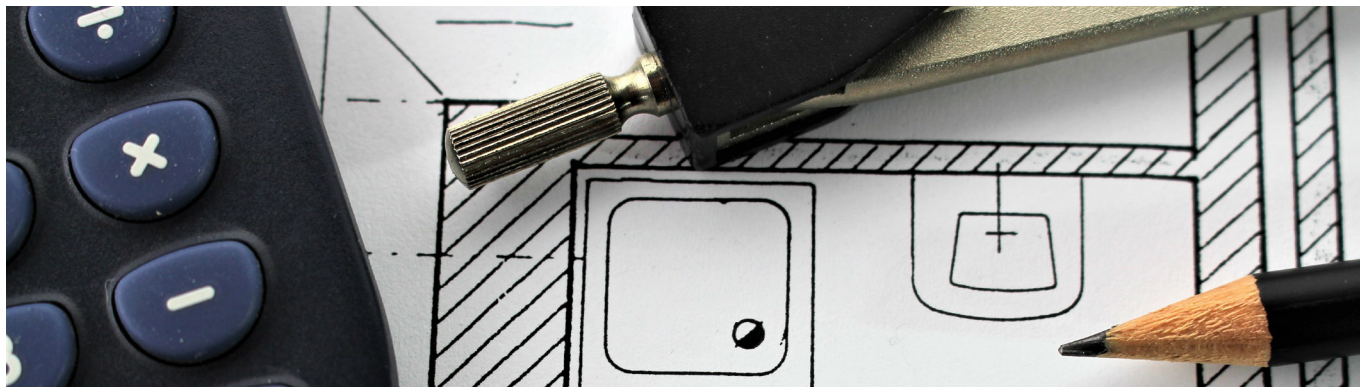
En stor och viktig fråga är hur planlösningen ska vara i badrummet. Om hela badrummet rivs vid en renovering, eller vid nybyggnation, så går det kanske att tänka om när det gäller planlösningen. Går det t ex att flytta på rör så att dusch/badkar, toalett, handfat, radiatorer etc kan placeras på annat ställe? Finns det fönster att ta hänsyn till eller kan de flyttas/ändras? Sen är frågan om det är praktiskt/ekonomiskt genomförbart att göra större ändringar. Prata med hantverkaren om detta.

Några bra tips kring planlösningen är följande:

- Börja med att fundera på vilka ytor som är viktigast i badrummet. Var spenderas mest tid? Hur ska flödet se ut i badrummet? Kommer flera personer samsas om ytorna?
- Notera också om dörren öppnas inåt eller utåt.
- Det är inte så trevligt att ha toalettstolen placerad så att den är det första du ser när du kommer in i badrummet. Placera hellre handfatet i synfältet och försök ha toalettstolen placerad åt sidan, en liten bit bort från övriga funktioner. Kanske genom att sätta upp en hel eller halv vägg som avskärmar. Men det kan förstås vara svårt i mindre badrum.

STUDIONORD

4

Skissa upp ditt badrum.

När man funderat lite grovt kring planlösningen kan man börja med att göra en skiss. Antingen börjar du med papper och penna. Skala 1:20 är lämpligt för att rita upp badrum. Det kan vara bra att rita skalenliga modeller av handfatet, toaletten och alla övriga funktioner du vill ha i badrummet, och sedan klippa ut. Då kan du flytta runt de små modellerna och prova dig fram med alternativa placeringar. Eller så går man direkt till en digital skiss på datorn. På nätet finns det lite olika program och ritverktyg. Man kan också ta hjälp av en professionell badrumsinredare, de har ofta lite mer avancerade program som kan visa badrummet i 3D-bilder.

Det är viktigt att du tar noggranna mått från början så att det inte blir några överraskningar längre fram. Hantverkarna kommer garanterat kontrollera, men det är tråkigt att behöva ändra på en bra planering för att man slarvat med måtten. Värt att tänka på är att kakel på väggarna bygger ett antal millimeter. Samma gäller klinker på golvet och även golvvärme om det ska läggas in. Ska man ha inbyggda spottar i taket så kan det ta lite av takhöjden. Glöm inte placering och dimensioner av ev fönster.

STUDIONORD

Det kanske allra svåraste och det som sätter känslan i badrummet är ytskikten. Därför är det också det som man allra oftast börjar med. Det finns så otroligt många alternativ så bara att ta sig igenom denna del brukar ta ganska lång tid. Det finns bra hjälpmedel att skissa upp sitt badrum digitalt, men ett tips är att försöka se materialen i verkligheten. Det är ganska stor skillnad mellan olika vita, grå och svarta toner.

Att få ihop helheten i inredningen av ett badrum är nog det allra svåraste. Ett vanligt svar efter en renovering är att det var väldigt svårt att få ihop allt, att få en röd tråd i inredningen. Det finns många duktiga badrumsinredare som man kan kontakta. Antingen lägger man några timmar på att ha ett bollplank eller, om man har lite större budget, någon som håller en i handen genom hela resan.

5

Budget.

En badrumsrenovering är en stor investering i hemmet och priset kan variera enormt mycket. Den för ofta med sig både en hel del material- och arbetskostnader eftersom arbetsmomenten är kritiska och till stor del kräver specialistkunskap samtidigt som arbetet ofta tar flera veckor att färdigställa.

En vanlig fråga är hur mycket det kostar? Det är förstås omöjligt att säga vad det kostar i det enskilda fallet då allt beror på vilka materialval man gör, hur stort badrummet är, var man bor och vilka förutsättningar som finns från början. En väldigt grov tumregel är 20-40.000kr/kvm. Då har man en siffra att förhålla sig till. Med det sagt så är ett bra tips att skapa en budget och göra

en lista på allt man vill ha med samt ta in ett antal offerter. Både på arbete och material.

Här går vi igenom kostnadsposterna för att ge en ungefärlig bild av totalkostnaden för badrumsrenoveringen och underlätta för dig att sätta en budget för jobbet.

Inredning och materialkostnad

Bestäm vilken typ av badrumsinredning du vill ha och ta reda på kostnader och leveranstider från de olika leverantörerna du planerar att använda för dina inköp. Vad din inredning kommer att kosta beror helt på hur stort badrum du har, vilka material du väljer och vilken inredning du vill ha (under punkt 2 ovan; "Vad ska finnas i badrummet?" hittar du hela listan). Därför kan det vara en bra idé att göra en checklista på all inredning och övrigt material du vill ha i ditt nya badrum för att få en bättre uppfattning om prisnivån.

Utöver badrumsinredningen får du räkna med övrig materialkostnad med allt från underarbete på väggar, golv och tak till tätskikt och övrigt material som kommer att användas i din renovering.

Arbetskostnad

I en grov kalkyl kan du räkna med att arbetskostnaden för en badrumsrenovering, efter rot-avdraget, står för en nästan lika stor del som material och inredning för ett normalt badrum.

I en badrumsrenovering är man oftast i behov av en hel del specialistkunskap som exempelvis våtrumsbehörighet och även ett auktoriserat VVS-företag samt behöriga elektriker som hjälper till med olika moment under renoveringen. Dessa specialistkunskaper är många gånger helt nödvändiga för en badrumsrenovering, och du får räkna med en dyrare timkostnad för att anlita personer med rätt behörighet. Detta gör alltså i sin tur att arbetskostnaden kan bli en relativt stor del av den totala kostnaden för en badrumsrenovering. Du kan få rot-avdrag på 30% av arbetskostnaden, max 75 000 kronor per person och år (rotavdraget höjs från 30 procent till 50 procent under perioden 12 maj–31 december 2025). Om du är osäker på regelverket, läs mer på Skatteverkets sida.

Ett kanske självklart tips men som många inte kanske är så noga med; Spara alltid fakturor du får av företaget samt kvitton på egna inköp till din badrumsrenovering. Det kan behövas den dag du säljer bostaden och ska räkna på reavinstskatt.

Ta in offerter.

Ett tips är att kolla med 3-4 st olika byggfirmor. Boka gärna möte och titta på badrummets förutsättningar på plats. Och jämför sedan. Kolla upp så att du jämför äpplen och äpplen, har alla fått med det som du har med i din kravlista? Ska det vara lösningar som kräver speciella förberedelser, ex. vägghängd toalett eller handdukstork med dold anslutning för vatten/el (som kräver el eller rördragning inne i väggen), kolla så att det tydligt finns med i specifikationen. Försök förstå exakt vad som ingår/inte ingår. Om du är osäker – fråga!

En viktig punkt är att bestämma vem som köper in materialet.

Billigast är förmodligen inte bäst. Se till att materialet uppfyller de krav/standards som finns. Skiljer det väldigt mycket mellan två offerter? Då är förmodligen inte allt med.

Nästa fråga är om du ska be om fast pris eller gå på timpris.

Du bestämmer själv om du vill ha ett fast pris från byggfirman eller om du vill anlita dem med ett löpande timpris. Det finns för och nackdelar med båda. Ett fast pris kan innebära att byggfirman tar lite extra höjd för att man är lite osäker på hur lång tid allt tar. Vid löpande timpris så är nackdelen att timmarna kan springa iväg utan att man har koll helt på vad det gäller. Det är bra att ha avtalat om vad som gäller med eventuella tilläggsarbeten som inte har kunnat förutses och vad som gäller om arbetet skulle råka dra ut på tiden av någon anledning.

Vid större projekt som också ofta handlar om stora summor pengar kan det vara aktuellt med ett antal delbetalningar under arbetets gång. Däremot är det inte att föredra att betala hela summan i förskott.

7

Välj rätt entreprenör/byggföretag/hantverkare.

Det finns inget facit, men det finns riktlinjer som är bra att ha koll på när det är dags att välja. Med risk för att låta negativ så kan mycket gå fel och oförutsedda saker kan dyka upp som varken du eller byggaren kunde förutse. Just därför är det extra viktigt att känslan är rätt och att det finns ett förtroende så att man kan lösa eventuella problem på ett smidigt sätt.

HÄR ÄR NÅGRA PUNKTER ATT TA FASTA PÅ:

- a) **Vad säger/skriver andra?** Be om referenser som du kan kontakta. Googla företaget och kika på diverse ställen för omdömen, t ex Google reviews, Reco, Trustpilot etc.
- b) **Kolla upp om företaget, eller underentreprenörer, har de några certifikat?** Det finns några olika certifikat/behörigheter som man kan håll koll på och fråga efter:
  - Behörig enligt BBV, Byggkeramikrådets Branschregler för Våtrum
  - Auktoriserad enligt GVK, Svensk Våtrumskontroll

STUDIONORD

- Auktoriserat VVS-företag, dvs uppfyller krav enligt Säker Vatten, utför VVS-installationerna enligt branschregler Säker Vatten-installation, samt skriver intyg för varje installation.
- Auktoriserat elinstallationsföretag. Elinstallatör är ett reglerat yrke. Om man vill bli elinstallatör måste man ansöka om en auktorisation hos Elsäkerhetsverket.

- c) **Är företaget totalentreprenörer?** Det är många olika moment som ska samordnas; rörmokare, plattsättare, snickare och elektriker ska vara på plats vid rätt tillfälle. Sköter de alla kontakter eller behöver du vara projektledare?
- d) **Undersök hur det ser ut ekonomiskt för företaget.** Är de nystartade eller har de funnits med länge?

Rekommendationer från folk i din närhet är alltid bra och mest trovärdiga!

NÅGRA VANLIGA FRÅGOR SOM OFTA UPPKOMMER I SAMBAND MED VALET ÄR FÖLJANDE:

Varför är det så stor skillnad på kostnaden för badrumsrenovering mellan olika entreprenörer?

Det finns flera anledningar till att kostnaden för en badrumsrenovering skiljer sig åt mellan olika leverantörer. Behörig och utbildad personal med kollektivavtalsenliga löner och försäkringar genererar en högre timkostnad än annan personal. Enskilda hantverkare har lägre kostnads- massa än större verksamheter som å andra sidan kan ha en struktur för kundomhändertagande och eftermarknadsåtgärder.

Återigen, försök ta del av tidigare erfarenheter och referenser, och reflektera över om det ligger något i det kända uttrycket "Du får vad du betalar för". Dyrast är inte alltid bäst, men billigast är väldigt sällan det.

Måste man anlita en behörig entreprenör?

Det finns inga krav genom lagar, förordningar eller regler som tvingar dig att anlita ett våtrumsbehörigt företag. Försäkringsbolagen kräver dock att badrummet är "fackmässigt utfört" för att ge försäkringsskydd. I BBR (Boverkets byggregler) finns bestämmelser som ska följas, men inte vem

som ska utföra dem. Det enda som är reglerat genom lag är el-installationer där det finns krav på vem som får utföra särskilda elarbeten.

I samband med att man väljer vilken firma man ska jobba med bör man fundera på om man ska inkludera en flerstegsbesiktning (och inte bara en slutbesiktning som vi pratar om i punkt 11) i arbetet. På exempelvis www.badroomsbesiktningar.se går det att hitta mer information om vad man bör tänka på i samband med besiktningar av badrum.

STUDIONORD

Skriv kontrakt/teckna avtal.

Gå igenom allt som är med så inget missats! Vad ingår och vad ingår inte? Vem köper in materialet? Dubbelkolla om priset är efter ev. Rot-avdrag och tänk på momsen. Vad händer vid oväntade situationer? Du bör få med att företaget ska kontakta dig innan de gör något kostsamt extrajobb. Vad händer vid ev avtalsbrott? Vilka garantier finns?

HÄR ÄR NÅGRA PUNKTER SOM BÖR VARA MED:

- Bostadstyp/beteckning
- Önskat start- och slutdatum
- Antal kvadratmeter på badrummet
- Överenskommet pris eller timmar och betalning
- Totalrenovering eller utvalda delar
  - Befintligt skick och material
  - Önskade materialval och inredning
  - Rivning av befintligt badrum inkl. transport och återvinning av material
  - Elinstallationer; ex belysning, handdukstork, eluttag, golvvärme
  - VVS och rörinstallationer
  - Plattsättning eller våtrumsmatta
  - Dusch eller badkar
  - Förberedelse för tvättmaskin
  - Golvvärme och handdukstork
  - Inköp och transport av byggmaterial och inredning
  - Övriga önskemål

Det finns bra checklistor och mallar på vad som bör finnas med i avtalet. På Villaägarnas hemsida villaagarna.se finns exempelvis en bra avtalsmall som är framtagen av Konsumentverket, Villaägarnas Riksförbund och Sveriges Byggindustrier.

9

Gör en tidsplan.

Försök att få till en detaljerad plan över alla moment som ska ske under renoveringens gång. Ett tips är att skapa ett excel-dokument eller liknande för att få fram en tidslinje där momenten ligger med. Se till att den är förankrad med hantverkarna och stäm av den löpande under projektets gång.

10

Uppstartsmöte på plats.

Gå igenom alla viktiga detaljer. Även om du tror att ni är överens, dubbelkolla alla viktiga detaljer igen! Speciellt det som kan vara svårt att ändra på när projektet väl är igång.

HÄR ÄR NÅGRA EXEMPEL:

- Vilken höjd/placering ska det vara på kommod, spegelskåp, handduks-tork, dusch-/badkarsblandare, toalett (om vägghängd)?
- Var ska spotlights/belysning sitta?
- Var ska el och rör komma ut?
- Var ska avlopp/golvbrunn vara placerat?

Under uppstartsmötet lämnas nyckeln över (om det är aktuellt). Kom gärna överens om praktiska saker, vad är det är okej att hantverkarna gör i bostaden. Är det okej att de använder köket för att värma mat? Alla små detaljer som man kan komma på är viktiga för att undvika obehagliga överraskningar.

STUDIONORD

Slutbesiktning.

När arbetet är klart, är det bara att känna sig nöjd och glad? Förhoppningsvis, men att genomföra en slutbesiktning ger en bekräftelse på att arbetet är korrekt utfört. Det är oftast väl investerade pengar och i förhållande till hela investeringen så är det inget jättelikt belopp, kostnaden för en slutbesiktning ligger i dagsläget på ca 7.000kr (geografiska skillnader kan förekomma).

En oberoende besiktningsman kontrollerar då ett antal punkter som exempelvis att fallet mot golvbrunnen är korrekt, att tät-skikten följer reglerna så att det inte blir fuktskador, att fogning är rätt utfört etc. Är något fel så vill man veta det direkt så att det kan åtgärdas innan något större, och mer kostsamt, problem inträffar. Man kan också välja en mer utförlig flerstegsbesiktning. Den kostar ungefär det dubbla, men då ingår även delbesiktning under själva renoveringen. En lista på godkända, certifierade besiktningsmän i ditt närområde går att hitta på sbr.se.

STUDIONORD

